

บทความวิจัย

เรื่อง

สัญลักษณ์ในภาพยนตร์กับการสะท้อนสังคม : กรณีศึกษาภาพยนตร์เรื่อง2046

โดย

นางสาวจิตประภัสสร ตันฑาพาทย์

รหัสนักศึกษา 05520535

เสนอ

อาจารย์ ดร. ภาสกร อินทุมาร

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 460 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2555

ชื่อเรื่อง สัญลักษณ์ในภาพยนตร์กับการสะท้อนสังคม:กรณีศึกษาภาพยนตร์เรื่อง2046

ชื่อผู้วิจัย นางสาวจิตประภัสสร ตันตพาทย์ รหัสนักศึกษา 05520535

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ภาสกร อินทุमार

ปีการศึกษา 2555

คำสำคัญ สัญลักษณ์,สะท้อนสังคม, สะท้อนความคิด, 2046, ห่วงกาไว, ฮ่องกง

บทคัดย่อ

ถ้าภาพยนตร์สักเรื่องคือการสะท้อนความคิดและตัวตนของผู้กำกับ 2046 ก็เป็นงานสร้างที่สะท้อนตัวตนของหว่องกาไวออกมาได้อย่างชัดเจน ร่องรอยแห่งความประทับใจ ความทรงจำ และความหลงใหลในผลงานที่ผ่านมาได้ถูกถ่ายทอดผ่านงานชิ้นนี้ สำหรับผู้ชมที่คอยติดตามภาพยนตร์ของหว่องกาไว ความสนุกอย่างหนึ่งในการชมภาพยนตร์เรื่อง 2046 นี้ คือการได้เห็นผลงานเก่าๆอย่างเช่นเรื่อง Days of being wild และ In the mood for love ของหว่องกาไวที่ถูกหยิบยกออกมาในรูปแบบ และมุมมองที่แตกต่าง งานต่างๆของหว่องกาไวยังถูกสะท้อนมาตรงๆ หรือแอบแฝงในแต่ละฉาก ในรูปการถ่ายภาพ การจัดองค์ประกอบฉาก บทพูดของตัวละคร การวางท่าทางนักแสดงการใช้นักแสดงคู่เดิมมาพบกันในบทที่แตกต่างออกไป

บทความนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายของสัญลักษณ์ต่างๆที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง2046 กำกับโดย ห่วงกาไว เท่านั้น ทั้งนี้ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้สะท้อนถึงสังคม ความคิดของชาวฮ่องกงรวมทั้งตัวผู้กำกับหว่องกาไวเอง แสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากสถานการณ์ทางการเมืองที่ส่งผลต่อ วิถีชีวิต ความคิด และความเชื่อของชาวฮ่องกง

สัญลักษณ์ในภาพยนตร์กับการสะท้อนสังคม:กรณีศึกษาภาพยนตร์เรื่อง2046

จิตประภัสสร ตันตพาทย์*

Jitprapadsorn Tunthapad

บทนำ

งานเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ ครั้งที่ 57 ในปี 2004 ภาพยนตร์เรื่อง 2046 ได้เปิดตัวเป็นครั้งแรก และได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์จากทั่วโลก นิตยสารไทม์ เขียนถึงภาพยนตร์เรื่องนี้ว่า “หว่อง กา ไว เป็น ผู้กำกับที่มีความโรแมนติกที่สุดของโลก ส่วน 2046 เป็นหนึ่งในภาพยนตร์ที่ดีที่สุดแห่งปี” และนิตยสาร เดอะ ลอส แอนเจลิส ไทม์ยังลงอีกว่า “โทนี่ เหลียง เจา เหว่ย เป็นหนึ่งในนักแสดงยอดเยี่ยมของโลกและยังเข้าเส้นหี้อีกด้วย” และยังมีรางวัลยืนยันความสำเร็จของหว่องกาไว ได้แก่รางวัล Grand Prix Technique ซึ่งเป็นรางวัลพิเศษสำหรับกำกับภาพและลำดับภาพยอดเยี่ยมผู้กำกับยอดเยี่ยม และนักแสดงนำชายยอดเยี่ยม(เหลียงเจา เหว่ย) จากเทศกาลหนังเมืองคานส์ปี 2000 อีกด้วย(หว่องกาไว มาเฟียนักปรังหนัง: 2549)

2046 เป็นภาพยนตร์ซ้อนภาพยนตร์ ที่เรื่องหนึ่งคือ เรื่องราวของนักเขียนหนุ่ม ที่ไม่เคยจริงจังในความรักและการลงเอย ดูเหมือนเขาไม่เคยรักใครจริง แต่แท้จริงแล้ว เขายังไม่ลืมความรักครั้งเก่านั้นเองและอีกเรื่องคือนิยายวิทยาศาสตร์ที่เขาแต่งขึ้นมา เป็นเรื่องราวบนรถไฟที่วิ่งสู่นาคค และความรักของชายหนุ่มที่หลงรักหุ่นยนต์บริการสาวบนรถไฟโดยที่ดูเหมือนเธอไม่ตอบสนองความรักของเขา โดยนักเขียนหนุ่มได้หยิบเอาตัวละครมาจาก ลูกสาวเจ้าของห้องที่เขาพักอยู่ กับหนุ่มต่างแดนที่พ่อของเธอก็ดกัน และที่ซับซ้อนกว่านั้น คือเมื่อเขาเขียนไปเรื่อยๆเขาค้นพบว่า ตัวละครชายหนุ่มในรถไฟนั้น คือ เขานั่นเอง ซึ่งเรื่องดังกล่าว ดูเหมือนจะซ่อนสัญลักษณ์ต่างๆเอาไว้มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัญลักษณ์ที่เกี่ยวกับการคืนฮ่องกงสู่จีน ทั้งนี้ด้วยความที่ หว่องกาไว เกิดที่จีนแผ่นดินใหญ่และมาเติบโตที่ฮ่องกงเขาจึงใส่ความคิดที่มีต่อเหตุการณ์ดังกล่าวลงไป ในภาพยนตร์ของเขาเองในฐานะที่เขาเองก็เป็นชาวฮ่องกงคนหนึ่งเหมือนกัน ในภาพยนตร์

* นักศึกษาสาขาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เรื่องนี้จึงมีสัญลักษณ์อีกมากมายที่สะท้อนความคิดความรู้สึกในสังคมของชาวฮ่องกง ต่อเหตุการณ์ดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์เรื่องนี้ ซึ่งสะท้อนสภาพสังคมและความคิดของชาวฮ่องกงที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์การส่งมอบเกาะฮ่องกงจากการปกครองของประเทศอังกฤษคืนแก่ประเทศจีน และเพื่อศึกษาแนวความคิดของผู้กำกับหว่องกาไวที่สะท้อนผ่านภาพยนตร์เรื่อง 2046 การศึกษาจะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วนดังนี้คือ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้กำกับ ประวัติ ภูมิหลัง รวมถึงผลงานและสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์
2. บทวิเคราะห์ที่แสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์ที่ปรากฏ ทั้งในด้านเนื้อหา และด้านเทคนิคภาพยนตร์
3. สรุปผลจากการศึกษา จากสัญลักษณ์ที่สะท้อนสังคมและแนวความคิดของหว่องกาไว

ภาพยนตร์เรื่อง 2046

2046 เป็นสถานที่ไม่เคยมีสิ่งใดเปลี่ยนแปลง ทางเดียวที่จะไป 2046 ได้ต้องผ่านรถไฟขบวนลึกลับ ซึ่งจะวิ่งผ่านสายใยรางรถไฟที่เชื่อมโยงไปทั่วทุกมุมโลก ไม่เคยมีใครกลับออกมาจาก 2046 ผู้คนต่างตามหาความทรงจำที่หายไป ยกเว้น “เคน” ผู้โดยสารเพียงคนเดียวของรถไฟขบวนนี้ เขาตกหลุมรักหุ่นยนต์สาวความรู้สึกช้า แม้การเอาใจใส่ของเธอจะเป็นเพียงโปรแกรมที่ถูกตั้งไว้ แต่เขาก็ยังต้องการ การตอบสนองความรักจากเธอ โจวมู่หวนแต่งนิยายเรื่องนี้ตามความรู้สึกและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตเขาตัวละครในเรื่องจึงติดอยู่ใน 2046 ซึ่งในชีวิตจริง 2046 คือหมายเลขห้องพักในความทรงจำกับรักครั้งเก่าของเขาสถานที่ที่เขาและเธอเคยอยู่ร่วมกัน มีเพียงเขาทั้งสองเท่านั้นที่รู้ว่าในห้อง 2046 อบอุ่นสักเพียงไหน ห้องเล็กๆ ที่ทั้งคู่ได้ปล่อยให้ความฝัน ความรู้สึกต่างๆ หลอมรวมกัน มันคือห้องที่เต็มไปด้วยความทรงจำที่มีอาลัยของเขา นั่นเอง

โจวมู่หวน ออกจากสิงคโปร์เพื่อกลับมายังฮ่องกง เขาเลือกที่จะเข้าพักในห้องเช่าหมายเลข 2046 ณ โรงแรมแห่งหนึ่งใจกลางฮ่องกง แต่ก็มีเหตุบังเอิญที่ทำให้โจวมู่หวนต้องเข้าพักห้องถัดไปแทนคือ 2047 แต่แล้วโจวมู่หวนก็เริ่มคุ้นเคยกับห้อง 2047 จนวันหนึ่งเค้าเฝ้ามองผู้มาเยือนรายใหม่เข้าพักในห้อง 2046 ไปหญิงสาวที่ไม่เกรงกลัวสิ่งใดๆ กับตัวเขา ชายหนุ่มที่ใช้ชีวิตไปกับราตรีและนารี ทั้งยังมีความหลังที่ฝังใจที่ทำให้เขาไม่คิดที่จะลงเอยกับหญิงคนไหนที่เขาพบ และนั่นก็ทำให้เขาได้ฝากรอยแผลไว้ในใจของ

ไปหลังเช่นเดียวกับที่เขาเป็น แต่ในขณะที่เดียวกันเขายังเป็นพยานความรักระหว่างหวังเจินหวิน ลูกสาวของผู้จัดการโรงแรมที่เขาพักอยู่และแฟนหนุ่มชาวญี่ปุ่นที่ถูกพ่อของฝ่ายหญิงกีดกัน และแฟนหนุ่มชาวญี่ปุ่นคนนี้เองคือ “เคน” ในนิยาย 2046 ของเขา ภาพยนตร์เรื่องนี้เล่าสลับไปมาระหว่างชีวิตจริงของโจวมู่หวนและนิยายเรื่อง 2046 ที่เขาแต่งซึ่งมีฉากหลังเป็นอนาคตเรื่องราวทั้งหมดถูกถ่ายทอดให้ดูเลือนลางราวกับความฝัน สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นกับ โจวจึงไม่สำคัญเท่ากับการที่มันเป็นกระจกฝ้าที่สะท้อนภาพความทรงจำของเขา ซึ่งเท่ากับเป็นความทรงจำที่สะท้อนตัวภาพยนตร์เองด้วย

ประวัติและผลงานของหว่องกาไว

หว่องกาไว หรือชื่อจีนกลางว่า หวังเจียเหว่ย เป็นยอดผู้กำกับภาพยนตร์ชาวฮ่องกงชั้นแนวหน้าที่ได้รับการยอมรับจากวงการภาพยนตร์ระดับโลก ดังนั้นจึงมีผลงานระดับนานาชาติด้วยนอกเหนือจากผลงานสร้างชื่อในภูมิภาค ดิฉันอันดับ 3 ในสิบอันดับยอดผู้กำกับภาพยนตร์ในยุคใหม่ จากการคัดเลือกของสถาบันไซต์แอนด์ชาวด์ ประเทศอังกฤษสโตร์ภาพยนตร์ของ หว่องกาไวมีลักษณะเฉพาะ ไม่เหมือนใคร มักแสดงอารมณ์จากกันบึ้งในหัวใจตัวละครด้วยภาพและบรรยากาศในแต่ละฉากอย่างละเอียดโดยเฉพาะอารมณ์เหงา โดดเดี่ยวและ โรแมนติก แม้อยู่ท่ามกลางความอึกทึกคึกคักของเมืองและผู้คนรอบข้าง ภาพมีความสำคัญเหนือบทสนทนา และทำให้ภาพยนตร์ถ่ายทอดในลักษณะความเป็นสากลได้

หว่องกาไวเกิด วันที่ 17 ก.ค. 1958 ที่นครเซี่ยงไฮ้ เมื่ออายุ 5 ขวบเกิดการปฏิวัติวัฒนธรรม เพื่อหลีกเลี่ยงความวุ่นวายเขาได้อพยพตามบิดามารดาไปอยู่ฮ่องกงในปี 2506 ซึ่งขณะนั้นอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศอังกฤษ และด้วยความที่ครอบครัวพูดเป็นแต่ภาษาจีนกลางและภาษาถิ่นของเซี่ยงไฮ้ พูดกว้างตั้งแบบชาวฮ่องกงไม่ได้จึงเผชิญกับปัญหาเรื่องกำแพงทางภาษา ทำให้พวกเขาต้องอุดหนุนอยู่ในอพาร์ทเมนต์ไม่สามารถพูดคุยกับผู้อื่นได้ ในระหว่างนั้นชีวิตเขาช่างเจียบและเหงา หว่องกาไวเคยกล่าวไว้ว่า “...เพลงเดียวที่ผมยังจำได้ เป็นเพลงที่ดังมาจากช่วงข่าวของสถานีวิทยุบีบีซี ...คืนหนึ่งขณะที่แม่ออกไปเดินรำผมผวาตื่นขึ้นกลางดึกตามลำพัง และหวาดกลัวอย่างบอกไม่ถูกจึงเอื้อมมือไปเปิดวิทยุฟังข่าวสุดท้ายของบีบีซี ที่ช่วยคลายความรู้สึกของผมไปได้มากและนี่เองคือช่วงเวลาที่ผมมักสร้างไว้ในภาพยนตร์ของผม” ช่วงเวลาเหล่านั้นช่างเป็นช่วงเวลาที่ยืดเยื้อแต่ถึงดงาม องค์ประกอบต่างๆที่เคยเกิดขึ้นในอดีตของเขาโลกที่ซึมซาบและรังอบอุ้มของคนไร้ราก เสียงเพลงจากวิทยุที่ฟังดูแปร่งหู และบรรยากาศยุค 60 อันเว้งว้าง

ชวนถวิลหาอดีต คือความคุ้นชินของห้วงปรากฏในภาพยนตร์แทบทุกเรื่องของเขา ที่ไม่เคยให้ที่มาและบอกที่ไปใดๆ ของตัวละครหรือเรื่องราวมากไปกว่าการเสมือนบันทึกบทหนึ่งของอดีตที่กำลังจะผ่านพ้นไป

ห้วงกาไวเริ่มกำกับภาพยนตร์เรื่องแรก เมื่อ ค.ศ. 1988 ชื่อเรื่อง "As Tears Go By" ได้รับแรงบันดาลใจมาจากภาพยนตร์เรื่อง Mean Streets ผลงานของ Martin Scorsese เป็นเรื่องราวสะท้อนอารมณ์ที่เกิดขึ้นท่ามกลางกลุ่มอันธพาล ห้วงกาไวเริ่มมีชื่อเสียงจากภาพยนตร์เรื่อง "Days of Being Wild" (ค.ศ. 1990) ในเรื่องนี้ดำเนินเรื่องด้วยชายหนุ่มคนหนึ่งที่ยอมรับตัวเองว่าเป็นดั่งนกไร้ขา ไม่สามารถจะหยุดอยู่ที่ใครได้ จะร่อนลงสู่พื้นก็ต่อเมื่อวันสุดท้ายของชีวิตมาถึงเท่านั้น และภาพยนตร์เรื่องต่อมา คือเรื่อง "Chungking Express" (ค.ศ. 1994) เป็นภาพยนตร์ประสบความสำเร็จทั้งทางรายได้และรางวัลเป็นอย่างมาก โดยได้รับรางวัลตุ๊กตาทองฮ่องกง ประจำปี ค.ศ. 1995 สาขาภาพยนตร์ยอดเยี่ยม, ผู้กำกับยอดเยี่ยม, นักแสดงนำชายยอดเยี่ยม (เหลียง เฉาเหวย) และตัดต่อยอดเยี่ยม รวมทั้งเหลียง เฉาเหวย ยังได้รับรางวัลม้าทองคำ สาขานักแสดงนำชายยอดเยี่ยม ในปี ค.ศ. 1994 อีกด้วย หลังจากนั้นเขาได้ใช้เวลาอีกสองปีทำงานภาพยนตร์เรื่องต่อไปของเขาชื่อเรื่อง Ashes of Time ซึ่งถ่ายทำในมณฑลอันห่างไกลในประเทศจีน ในภาพยนตร์เรื่องนี้ห้วงกาไวได้ข้ามขั้นตอนของการเป็นมาตรฐานทุกอย่างและประสบความสำเร็จในการทำภาพยนตร์ศิลปะการต่อสู้แบบดราม่าภาพยนตร์เรื่องนี้เปิดตัวในงานเทศกาลภาพยนตร์เมืองเวนิซปี 1994

ในระหว่างการพักก่อนที่จะมีการสร้างภาพยนตร์เรื่อง Ashes of Time นั้น ห้วงกาไวก็ได้กำกับการแสดงภาพยนตร์เรื่อง Chungking Express ซึ่งต่อมาได้รับความนิยมในหลายประเทศ ภาพยนตร์เรื่องนี้ยังเป็นเรื่องแรกของเขาที่มีการจัดจำหน่ายไปทั่วโลก จากนั้นเขาได้สร้างเรื่อง Fallen Angels ภาพยนตร์ที่ตัวเขาเรียกว่าเป็น "การทดลอง" ซึ่งได้เปิดตัวในงานเทศกาลภาพยนตร์ที่กรุงโทรอนโตปี 1995 ภาพยนตร์เรื่องต่อมาของผู้กำกับกาไวคือเรื่อง Happy Together ซึ่งได้เปิดตัวในงานเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ในปี 1997 และเขาได้รับรางวัลผู้กำกับการแสดงยอดเยี่ยมจากเรื่องนี้ ในปี 2000 ภาพยนตร์ของเขาเรื่อง In The Mood for Love ก็ได้เปิดตัวเพื่อเข้าประกวดในงานเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ซึ่งเป็นงานที่เขาได้รับรางวัลหลายต่อหลายรางวัล รวมทั้งนักแสดงนำยอดเยี่ยมฝ่ายชายสำหรับ เหลียงเฉาเหวย ด้วย และยังได้เข้าชิงรางวัลภาพยนตร์ภาษาต่างประเทศยอดเยี่ยม ทั้งจาก รางวัลบาฟตา รางวัลซีซาร์ และรางวัลของสถาบันภาพยนตร์อเมริกัน ภาพยนตร์เรื่องถัดมา "2046" (ค.ศ. 2004) ใช้เวลาถ่ายทำถึง 5 ปี ในหลายประเทศ ทุกคนจับตามองภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นอย่างมาก แต่หลายคนกลับผิดหวังที่ไม่มีอะไรแปลกใหม่มาให้ได้ชม แต่หลายคนที่เป็นผู้ติดตามผลงานตัวจริงของเขาต่างคิดว่านี่ละผลงานของห้วงกาไว ภาพยนตร์เรื่องต่อมาชื่อเรื่องว่า Eros (2004) ซึ่งเป็นภาพยนตร์สั้น และต่อมาคือเรื่อง

My Blueberry Nights (2007) เรื่องราวของความสัมพันธ์อันพันผูก ที่มีคนตายเอาไว้กับความเหงา ของตัวละคร 5 คน ที่ต่างก็มีด้านลึก เป็นคนที่มีปัญหาในเรื่องของชีวิตกับความรัก แต่ละคนมีวิธีการเลือกที่จะจัดการกับหัวใจของตัวเองอย่างแตกต่าง แต่สุดท้ายก็เหมือนกันที่มักจะทำอะไรไม่ได้ดีไปกว่านั้น ภาพยนตร์เรื่องล่าสุดของหว่องกาไว คือเรื่อง The Grandmasters ของ เรื่องนี้เล่าเรื่องของ ยิปมัน หรือ หยิปหมั่น ประมาจารย์ศิลปะการต่อสู้โดยได้ เหลียง ฉาเหว่ย นักแสดงคู่บุญของเขาเอง

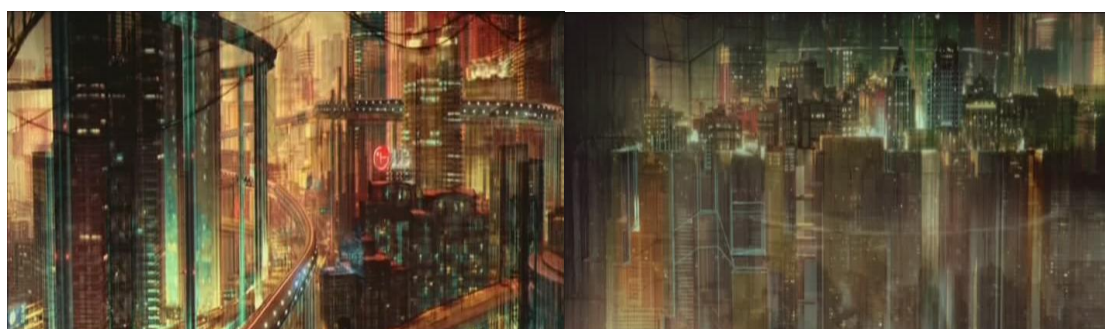
ผลการศึกษา

สัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพยนตร์ 2046 ของหว่องกาไว

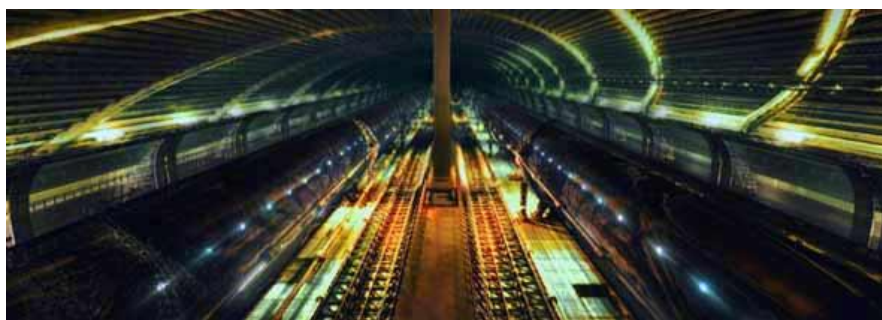
ภาพยนตร์ของหว่องกาไวแต่ละเรื่องเป็นเหมือนรายงานจากฮ่องกง เกี่ยวกับหนังสือที่เขาอ่าน เพลงที่เขาฟัง และคนที่เขาพบเห็น(สุทธากร สันติธวัช : 2547)จากตอนเด็กที่ต้องการจะเล่าให้พี่ชายและพี่สาวที่อยู่ในจีนแผ่นดินใหญ่ได้ฟัง ตอนนี้เขาได้เล่าให้คนดูภาพยนตร์เป็นล้านได้เห็นและได้ฟัง ด้วยความทุ่มเทอย่างไม่น่าจะต่างที่เขาทำกับพี่ชายพี่สาวเขาเขาเลย และสิ่งที่เลียดไม่ได้คือการสะท้อนความคิดของชาวฮ่องกง ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หว่องกาไว ผู้ซึ่งเป็นชาวจีนแผ่นดินใหญ่ที่อพยพมาอยู่ในฮ่องกงตั้งแต่เล็ก จึงได้สอดแทรกสัญลักษณ์ต่างๆ ไว้ในตัวบทของภาพยนตร์เรื่องนี้ และเพื่อความเข้าใจ ผู้เขียนจำแนกต่อไปนี้

ด้านเนื้อเรื่อง

ฉากเปิดภาพยนตร์เป็นภาพกราฟฟิกของฮ่องกงในอนาคตที่มีความล้ำสมัย ทีวีไลเป็นอย่างมาก และตัดไปเป็นภาพการก่อจราจล แสดงถึงความคาดหวังว่า ในอนาคต 50 ปีข้างหน้าฮ่องกงจะมีความเจริญรุ่งเรือง และมีเทคโนโลยีขั้นสูง บ้านเมืองไม่เกิดความวุ่นวายจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

ปี 1966 โจวมู่หวัน กลับมาสู่ฮ่องกงและต้องเผชิญหน้ากับอดีตที่เขาได้ซ่อนเร้นไว้ เขาได้ย้ายเข้ามาอยู่ที่ห้องหมายเลข 2047 และหลังจากนั้นได้ไม่นานเขาก็ได้เขียนนิยายที่เขาให้ชื่อมันว่า "2046" ในเรื่องนี้ใครก็ตามที่ได้ขึ้นรถไฟที่มุ่งสู่อนาคตจะมีโอกาสย้อนสู่ความทรงจำแห่งอดีตที่สูญหายของตน ใน 2046 ทุกอย่างยังคงเหมือนเดิม และไปหลังที่อาศัยอยู่ในห้อง 2046 ท้ายสุดเธอก็ไม่อาจเปลี่ยนแปลง เธอไม่อาจตัดใจจากเขา และเธอต้องการกลับไปเป็นเหมือนเดิม โดยในความเป็นจริงในปี 1997 เมื่อฮ่องกงถูกมอบคืนให้กับประเทศจีนนั้น ฮ่องกงได้รับทราบว่าจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปอีก 50 ปี และปี 2046 จะเป็นปีที่ครบคำสัญญาให้ ห่วงกาไวจึงให้ในช่วงเวลา 2046 เป็นช่วงเวลาที่ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง

ช่วงหนึ่งที่ภาพยนตร์เล่าถึงขบวนรถไฟปริศนาที่ตัวละครเอกใช้เดินทางไปหาความทรงจำอันสูญหาย มีคนบอกเล่าถึงขบวนนี้ว่าจะพักอยู่ตรงไหนก็ได้ แต่ตรงส่วนที่ 1224 - 1225 อุณหภูมิจะต่ำกว่าปกติ และผู้โดยสารก็จำเป็นต้องถอดกันแน่นๆ ในตัวเลข 1224-1225 นั้นเปรียบได้คือช่วงเวลาเดือน 12 วันที่ 24 และ 25 ซึ่งเป็นวันคริสต์มาสอีฟ และวันคริสต์มาส ซึ่งเวลาดังกล่าวจึงมีอุณหภูมิจะต่ำมากและเป็นช่วงเวลาที่คุณต้องการอยู่กับครอบครัวหรือคนที่รักหากใครที่อยู่คนเดียวคงจะรู้สึกหนาวมากเป็นพิเศษ เพราะความหุดหุด ความเหงา ที่คนรอบข้างต่างมีคนเคียงข้าง ในวันนั้น ไปหลัง ได้ไปรอโจวมู่หวันที่ร้านอาหารที่เคยไปทานด้วยกันโดยที่ไม่ได้นัดไว้ เธอหวังเพียงว่าจะเจอเขา เธอบอกเขาว่าไม่รู้จะทำไม่วันนั้นถึงคิดถึงเขาและอยากเจอเขามาก โจวมู่หวันยิ้มรับ เปรียบเสมือนว่าเขารู้เหตุผลนั้นอยู่แล้ว

เรื่องราวความรักของตัวละครของ หวังเจิ้นหวิน และคนรักชาวญี่ปุ่นชื่อเคน สื่อถึงความบาดหมางอันเป็นผลมาจากอดีตของทั้งสองประเทศที่ไม่อาจประสานได้โดยง่าย จากสงครามที่ชาวญี่ปุ่นเช่นฆ่าและข่มขืนชาวจีนนับแสนคนที่เมืองนานกิง¹ ซึ่งฝากรอยเจ็บช้ำให้กับชาวจีนจนถึงทุกวันนี้แต่ความรักของหวังเจิ้นหวิน เป็นเหมือนตัวแทนของความหวังของคนรุ่นใหม่ ที่หวังว่าสักวัน บาดแผลนั้นถูกเยียวยาได้ด้วยความรัก โดยมีพ่อผู้คอยกีดกันของเธอเป็นสัญลักษณ์ของคนจีนรุ่นเก่าที่ยังจดจำอดีตและไม่อาจอภัยได้โดยง่าย แต่ด้วยความช่วยเหลือของโจวหมู่หวันเขาช่วยให้เธอเดินทางไปญี่ปุ่นและแต่งงานกับ เคน สมใจ และพ่อหัวโบราณของเธอ ก็ยอมเข้าใจเธอได้ในที่สุด เหมือนเป็นสิ่งที่หวังกาไวอยากจะทำบอกว่า เขามีความหวังว่าสักวันหนึ่ง ทั้งญี่ปุ่นและจีน จะสามารถกลับมาปรองดองกันได้อีกครั้ง

¹ กรณีการสังหารหมู่ที่เมืองนานกิงระหว่างเดือนธันวาคม 2480 ถึงเดือนมีนาคม 2481 นับเป็นการสังหารหมู่ครั้งร้ายแรงที่สุดในยุคใหม่ ญี่ปุ่นได้เข้ายึดครองเมืองนานกิง ซึ่งทหารญี่ปุ่นได้เช่นฆ่าล้างผลาญชีวิตและทรัพย์สินของชาวจีนไปมากมาย มีทั้งการเผาทั้งเป็น ฟังทั้งเป็น ลั่นกระสุนสังหาร แทงด้วยดาบปลายปืน ฟันด้วยดาบ ปล้นสะดม จนถึงข่มขืนกระทำชำเรา เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ชาวจีนฝังยังคงใจต่อชาวญี่ปุ่นมาจวบจนถึงทุกวันนี้

ตัวละคร

โจวมู่หวัน เป็นชายหนุ่มที่ไม่ผูกมัดตัวเองกับใครจริงจัง เขาใช้ชีวิตอยู่อย่างเดี๋ยวค้ายและเหงามื่อกลับมาที่ห้อง แต่เมื่ออยู่ข้างนอก เขาเป็นหนุ่มสังคมที่มีเพื่อนมากมาย รูปแบบชีวิตของตัวละครเช่นนี้ มีให้เห็นอยู่บ่อยๆในภาพยนตร์หลายเรื่องของหว่องกาไว มันคือภาพสะท้อนชีวิตของหนุ่มสาวฮ่องกงยุคใหม่ ที่ดูเหมือนจะมีความสุขดีทุกอย่าง แต่แท้ที่จริงแล้ว กลับเดี๋ยวค้ายอยู่ลึกๆท่ามกลางผู้คน กับคำถามที่โจวมู่ หวัน ตั้งเป็นโจทย์ให้กับตัวละครในนิยายของเขา ถึงการเดินทางไปยังปี 2046 จึงเป็นการซ่อนความหมายของความสงสัย ความเคลงใจ ไม่แน่นอนที่ชาวฮ่องกงถามตัวเองอยู่เสมอ จนถึงปี 2046 ทุกอย่าง จะไม่เปลี่ยนแปลงจริงหรือ ? จนทำให้บางครั้งรู้สึกแฉะแฉะ

ตัวละครที่ปรากฏในเรื่องเป็นตัวละครที่มาจากภาพยนตร์เรื่องก่อนๆของผู้กำกับหว่องกาไว สื่อถึงความพยายามที่จะหาใครบางคนมาแทนที่ใครบางคนในอดีต

โซวไหล่เงิน หญิงผู้ที่สง่างามและเส้าสร้อย และชวนให้โจวมู่หวันหวนคำนึงถึง โซวไหล่เงิน อีกคนก่อนหน้านี้ซึ่งเป็นรักที่เขาฝังใจ เธอจึงกลายเป็นตัวแทนของโซวไหล่เงินคนก่อน

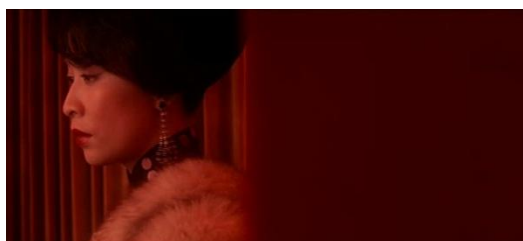
ไปหลัง ความร่ำร้อนของเธอพาโจวมู่หวันเข้าสู่ห้วงอารมณ์ปรารถนาที่เมื่อไปมอดลง คงเหลือไว้เพียงหลุมดำในหัวใจของเขา เธอเป็นตัวแทนของหญิงสาวทั่วไปในสังคม ที่ไม่ได้จมปลักอยู่ในอดีตหรืออนาคต

หวังเจิ้นหวิน เป็นตัวแทนของความเยือกเย็นของผู้หญิงที่เคยผิดหวังในความรัก ซึ่งนักแสดงผู้นี้ได้ปรากฏตัวมาแล้วในภาพยนตร์เรื่อง Chungking Express ของผู้กำกับหว่องกาไวเช่นกัน

มีมี หรือลูลู่ในเรื่อง Days of being wild ซึ่งเป็นผลงานก่อนหน้าเรื่อง 2046 เป็นตัวแทนของคนยึดมั่นและทุ่มเทกับความรัก เป็นคนที่ทุ่มเททุกอย่างให้กับโจวมู่หวัน พอเขาหายไป เธอออกตามหาเขาไปทั่วทุกที่ แต่มาในเรื่อง 2046 นี้ เธอกลับจำเขาไม่ได้

บทสนทนา

“คุณจะไปกับผมไหม?” เสียงชายหนุ่มนักเดินทาง ถามหุ่นแอนดรอยด์บริการสาวบนขบวนรถไฟ เธอเงิบ ไม่มีคำตอบสนองใดๆกลับมา เขาพยายามที่จะพาเธอไปออกไปจาก 2046 ด้วยกัน แต่หุ่นก็คือหุ่น ใช่ว่าเธอไม่มีชีวิตหรือตอบสนองซ้ำ แต่ที่เธอไม่ไปกับเขาเพราะเธอมีคนที่เธอรักอยู่แล้ว เจกเช่นเดียวกับ

² หุ่นแอนดรอยด์ (อังกฤษ: android) คือ หุ่นยนต์ที่สร้างขึ้นมาเลียนแบบมนุษย์ ทั้งทางด้านกายภาพและพฤติกรรม(แอนดรอยด์:2555)

ฮ่องกง ที่เชื่อว่าจะไม่ต้องการกลับไปสู่การปกครองของจีน แต่บัดนี้ฮ่องกงมีอนาคตที่แตกต่างจากจีนมากมาย เสียแล้ว แต่ถึงกระนั้นก็ตาม รถไฟขบวนนั้นก็ยังคงแล่นไปสู่ 2046 อย่างไม่หยุดพัก พร้อมกับคำถามที่ถามคนฮ่องกงทุกคนว่า “คุณจะไปกับผมไหม?” เสมือนกับว่าถามชาวฮ่องกงว่าพร้อมหรือยังที่จะกลับไปสู่การปกครองของจีนอย่างเต็มรูปแบบ

ประโยคที่ว่า "ไม่มีอะไรคงอยู่ชั่วนิรันดร์ไม่เว้นกระทั่งคำมั่นสัญญา" นั้นได้สื่อถึงว่าคำมั่นสัญญาที่จีนให้แก่ฮ่องกง ว่านับตั้งแต่วันที่อังกฤษคืนฮ่องกงให้กับจีน จะไม่มีอะไรในฮ่องกงเปลี่ยนไปอีก 50 ปี ชาวฮ่องกงก็ไม่ได้มั่นใจว่ามันจะเป็นเช่นนั้นตลอดไป เพราะจีนเป็นประเทศที่ปกครองโดยระบอบคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นระบอบที่เผด็จการ จีนอาจจะเปลี่ยนใจไม่ทำตามสัญญาเมื่อใดก็ได้

สรุปผลจากการศึกษา

จากการศึกษาสัญลักษณ์ต่างๆที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง 2046 และเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงสังคมและความคิดของชาวฮ่องกงที่มีต่อเหตุการณ์ที่ประเทศอังกฤษคืนฮ่องกงสู่จีน ชาวฮ่องกงมีความไม่มั่นใจในความเสถียรภาพของคำมั่นสัญญาที่จีนได้ให้ต่อฮ่องกงว่า จะไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงในฮ่องกงจนถึงปี ค.ศ.2047 และยังเป็นวิตกกังวลถึงอนาคตข้างหน้าว่า ฮ่องกงจะเป็นเช่นไรหากกลับไปสู่การปกครองของจีนอย่างเต็มรูปแบบ ผลจากการเปลี่ยนระบอบการปกครองจะส่งผลอย่างไรต่อระบบเศรษฐกิจหรือวิถีชีวิตของพวกเขา แต่ก็ไม่มีใครสามารถพูดอย่างชัดเจนได้ ทุกอย่างขึ้นอยู่กับอนาคตที่ยังเดินทางมาไม่ถึง และความคลางแคลงใจนี้ จึงเกาะกุมอยู่ในหัวใจของคนฮ่องกงอยู่ตลอดเวลา ความวิตกกังวลทั้งหลายเหล่านี้เองที่ทำให้ลึกลับแล้วสภาพจิตใจของชาวฮ่องกง มีความหดหูเศร้าหมอง เคว้งคว้าง และในภาพยนตร์เรื่องนี้ยังสะท้อนให้เห็นปมความสัมพันธ์ของประเทศญี่ปุ่นกับประเทศจีนและความคิดของคนจีนรุ่นใหม่ที่มีต่อความสัมพันธ์ดังกล่าว ทั้งนี้เป็นเพราะตัวผู้กำกับ หว่องกาไวเองก็เป็นชาวฮ่องกงคนหนึ่ง เขาจึงเป็นตัวแทนของชาวฮ่องกงถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก ผ่านภาพยนตร์ที่เขาสร้างเพื่อบอกกับคนทั้งโลกให้ได้รับรู้

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารตีพิมพ์ภาษาไทย

จาง ไอรিস. (2545). **หลังเลือดที่นานกิง**. กรุงเทพฯ: มติชน.

บุญรักษ์ บุญยะเขตมาลา . (2533) . **ศิลปะแขนงที่ 7** . กรุงเทพฯ: เม็ดทราย.

ประวิทย์ แต่งอักษร. (2541). **มาทำหนังกันเถอะ**. กรุงเทพฯ: แพรวเอนเตอร์เทน .

ปราช พันแสง. (2544). **AS films go by** **หนังในใจปราชพันแสง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ฟรีฟอร์ม.

นรินทร์ ชาญศรี. “ ที่ตรงนี้คุณเขียน : 2046 บทบันทึกความทรงจำ” **Starpics**. 40(682) :

16-17; ธันวาคม 2548.

รักสาสนต์ วิวัฒน์สินอุดม. (2545). **นักสร้าง สร้างหนัง หนังสือ**. กรุงเทพฯ: คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุทธากร สันติธวัชและคณะ. (2547). **เดี๋ยวตายอย่างไรแมนติกโลกของห้วงกาไว**. กรุงเทพฯ: วงศ์สว่าง

การพิมพ์.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ภาษาไทย

นันทขว้าง สิริสุนทร.2548. **2046 ฉบับปูซานฯ สวย...แต่ไม่กลมกลืน**.เข้าถึงเมื่อ 29 กันยายน.เข้าถึงได้

จาก http://www.bangkokbiznews.com/jud/sat/20041004/news.php?news=column_15130039.html

วิพากษ์ฮ่องกงก่อนกลับสู่การปกครองของจีน ผ่านภาพยนตร์ ของ ห่วงกาไว **article.2553**.เข้าถึงเมื่อ 6

มกราคม.เข้าถึงได้จาก <http://oxygen.readyplanet.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=414952 & Ntype=9>

ห่วงกาไว มาเฟียนักปรุงหนัง.2549.เข้าถึงเมื่อ 29 กันยายน.เข้าถึงได้จาก [http://www.manager.co.th/China/](http://www.manager.co.th/China/ViewNews.aspx?NewsID=9490000072717&Page=ALL)

[ViewNews.aspx?NewsID=9490000072717&Page=ALL](http://www.manager.co.th/China/ViewNews.aspx?NewsID=9490000072717&Page=ALL)

Filmsick.(นามแฝง).2548. **2046 คำอำลา ถึง ความทรงจำ บุหรี่ ก็ฟ้า เพลงเก่า ความเหงา และ ตัวเลข**.

เข้าถึงเมื่อ 29 กันยายน.เข้าถึงได้จาก <http://filmsick.exteen.com/20050526/2046-fs>

gelukkig in movie(นามแฝง).2550. **2046**หนังรักที่ดีที่สุดเท่าที่เคยดู.เข้าถึงเมื่อ 7 พฤษภาคม.เข้าถึงได้

จาก <http://gelukkig.exteen.com/20070728/entry>

Watchmen_Since_198(นามแฝง).2555. **2046** เคยดูกันไหม.เข้าถึงเมื่อ 7 พฤษภาคม.เข้าถึงได้จาก

<http://www.siamzone.com/board/view.php?sid=3059732>